

Colocviul româno-slovac cu tema: „Civilizația traco-geto-dacă și răspîndirea ei în bazinul Dunării mijlocii”

În zilele de 4—6 noiembrie 1981, la Institutul de arheologie din București s-au desfășurat lucrările colocviului româno-slovac dedicat problemelor civilizației trace și geto-dace, organizat sub auspiciile Academiei de științe sociale și politice a Republicii Socialiste România. Acest colocviu a urmat unuia similar, care a avut loc cu un an înainte, cu prilejul aniversării statului lui Burebista, la Institutul de arheologie din Nitra.

Din partea oaspeților s-au prezentat următoarele comunicări:

Dr. Mikulaš Dušek (Nitra), *Tracii, geții și dacii în bazinul Dunării mijlocii, în lumina izvoarelor arheologice și istorice*;

Dr. Helena Mirossayova (Košice), *Popularea Slovaciei de răsărit în epoca hallstattiană*;

Dr. Lucia Lamiová-Schmiedlova (Košice), *Contactele dacilor cu zona Tisei superioare*;

Dr. Karol Pieta (Nitra), *Probleme ale cercetării locuirii dacice din Slovacia*;

Toate aceste comunicări s-au distins printr-o serioasă ținută științifică, întemeindu-se pe o bază documentară largă, în parte încă inedită, studiată comparativ cu descoperirile din regiunile centrale ale lumii trace, în principal din România și Bulgaria. S-a remarcat, totodată, tratarea obiectivă, în spiritul respectului pentru adevăr, a unei problematice istorico-arheologice prin excelență complexe, care interesează în cel mai înalt grad cercetarea românească. În esență este vorba de problema răspîndirii tracilor, respectiv a geto-dacilor, în zonele periferice ale Daciei, în afara granițelor actuale ale României.

După cum se știe, în toate țările vecine, specialiștii au identificat și studiat monumente ale civilizației traco-geto-dace din diferite faze ale evoluției ei. Datorită strădaniei colegilor sovietici, slovaci, maghiari, iugoslavi și bulgari avem astăzi la dispoziție numeroase publicații de materiale arheologice sau lucrări de sinteză în care se tratează problema prezenței geto-dacilor în aceste regiuni. În Cehoslovacia, cercetările cu această problemă au deja o bună tradiție, inaugurată în 1959 de Anton Točík, și au cunoscut în ultimele două decenii o intensitate mereu sporită. Contribuții majore a adus și unul dintre participanții la colocviu, M. Dušek, care în 1966 a publicat necropola de la Chotin, atribuind-o unei populații trace timpurii. Și la colocviul de la București, Dušek a susținut ideea existenței unei populații trace în cea mai mare parte a Slovaciei încă din secolul al VI-lea î.e.n., admitînd în același timp, ipotetic, că și anterior, la începutul epocii fierului, o parte a populației locale a putut fi de aceeași origine.

Un al doilea orizont de locuire tracică, respectiv geto-dacică, din Slovacia a fost pus în evidență în comunicările prezentate de K. Pieta și M. Lamiová-Schmiedlova. În stadiul actual al cercetării, acest orizont se poate data începînd din vremea lui Burebista și pînă în epoca romană timpurie (secolele I—II e.n.). Din aceste comunicări a rezultat că nu există date sigure pentru a vorbi de o extindere a monumentelor civilizației geto-dace „clasice” în Slovacia înainte de mijlocul secolului I î.e.n., fără însă ca această posibilitate să fie cu totul exclusă. Prilejul pentru extinderea ariei culturii geto-dace l-au constituit războaiele purtate de Burebista împotriva celților, care în secolele III—I î.e.n. au dominat în aceste regiuni. Ca urmare, în părțile de sud-vest, sud și est ale Slovaciei au apărut așezări celto-dace, cum sînt cele de la Nitrianski Hrádok, Nitra, Bratislava-Devin, Zemplín (în total 24 după K. Pieta). În sud și sud-vest locuirea celto-dacică încetează în primele decenii ale erei noastre, în urma pătrunderii unor triburi germanice și sarmatice (iazgyii), în timp ce în estul Slovaciei ea durează pînă în secolul al II-lea e.n. Unele elemente dacice se vor fi deplasat spre nord, lăsînd urme în cultura Púchov din nordul Slovaciei și sudul Poloniei. S-au subliniat legăturile dintre cultura geto-dacă din Slovacia și cultura Lipița din valea Nistrului. Soarta ulterioară a populației geto-dace din aceste zone periferice urmează încă a fi studiată pe baza viitoarelor descoperiri arheologice.

Din partea română au fost prezentate următoarele comunicări:

Dr. Sebastian Morintz (București), *Probleme privind sfîrșitul epocii bronzului și începutul Hallstatt-ului în România*;

Dr. Alexandru Vulpe (București), *Probleme ale începuturilor civilizației geto-dace;*

Dr. Vlad Zirra (București), *Ceramica la roată din perioada tîrzie a Hallstatt-ului în aria carpato-balcanică;*

Dr. Mircea Babeș (București), *Cu privire la cronologia civilizației geto-dace „clasice”;*

Dr. Hadrian Daicoviciu și dr. Ioan Glodariu (Cluj-Napoca), *Unele considerații privind istoria și civilizația dacilor din zona Munților Orăștiei;*

Dr. Ion-Horațiu Crișan (Cluj-Napoca), *Mormîntul princiar dacic de la Cugir;*

Dr. Silvia Teodor (Iași), *Aspecte ale activității meșteșugărești în Dacia est-carpatică pînă în epoca lui Burebista;*

Comunicările românești au fost orientate, în primul rînd, spre prezentarea unor probleme generale ale istoriei și civilizației traco-geto-dacilor, ancorate în contextul european. Accentul a căzut pe perioada finală a epocii bronzului și de început a epocii fierului (secolele XIII—XII î.e.n.), cînd tracii pot fi cu o anumită siguranță identificați arheologic, pe perioada tîrzie a primei epoci a fierului (secolele VII—V î.e.n.), care corespunde vremii primelor atestări istorice despre geți (respectiv geto-daci) și pe perioada de maximă înflorire a civilizației geto-dace „clasice” și a regatului dac al lui Burebista și Decebal. Aceste comunicări au avut darul de a oferi oaspeților, fără a ignora complexitatea problemelor, o vedere sintetică, de ansamblu, a stadiului actual al cercetărilor românești privind pe geto-daci și pe înaintașii lor tracii. S-au pus în evidență relațiile reciproce ale geto-dacilor cu populațiile învecinate sau cu cele ce au poposit temporar în Dacia (sciții, celți, bastarnii, grecii și romanii), relații ce au influențat evoluția istorică și culturală a acestui spațiu. Unele comunicări au prezentat aspecte bine delimitate, dar importante ale civilizației geto-dacilor, în lumina unor noi descoperiri de o deosebită importanță (de exemplu, cele din Munții Orăștiei, mormîntul princiar de la Cugir sau depozitele de obiecte de fier de la Lozna, Negri și Oniceni).

Discuțiile au decurs într-o atmosferă de deplină și cordială colegialitate, întemeiată pe respectul pentru realizările arheologilor din cealaltă țară, pe dorința de a face un rodnic schimb de informații și opinii. În special a polarizat atenția problema atribuirii etnice a aspectelor culturale de coloratură „scitică” din spațiul carpato-dunărean, de la sfîrșitul primei epoci a fierului. Majoritatea vorbitorilor a fost de părere că, atribuind o serie de astfel de anticități tracilor, trebuie studiat în continuare rolul elementului scitic și trebuie urmărite căile pe care acest element a influențat tabloul etnic și cultural al zonei. S-a arătat, de asemenea, necesitatea de a se studia în continuare evoluția relațiilor dintre geto-daci și celți, de la primele contacte și pînă la sfîrșitul coabitării lor, care a luat sfîrșit în Transilvania în secolul al II-lea î.e.n., dar care în Slovacia a durat pînă la începutul erei noastre. Încercările de a preciza cronologia relativă și absolută a civilizației geto-dace și de a o sincroniza cu alte sisteme cronologice vor permite să se urmărească mai fin, mai exact, momentele succesive ale acestei evoluții și să se tragă concluziile istorice corespunzătoare.

Discuțiile au continuat și cu ocazia vizitei organizate în stațiunea geto-dacă de la Ocnița (jud. Vâlcea), precum și la muzeele din Pitești și Govora. A fost de asemenea vizitat Muzeul de istorie al R.S.R.

Toți participanții, oaspeți și gazde, și-au manifestat satisfacția față de reușita colocviului, față de dezvoltarea relațiilor, devenite tradiționale, dintre arheologii slovaci și români. Publicarea comunicărilor prezentate și continuarea discuțiilor în cadrul unor colocvii viitoare sînt deziderate care se justifică prin utilitatea unanim recunoscută a acestei manifestări științifice.

Mircea Babeș